

**CRNA GORA
ZAVOD ZA STATISTIKU**

METODOLOŠKO UPUTSTVO

BILANS UGLJA

59	METODOLOŠKO UPUTSTVO	59
-----------	-----------------------------	-----------

Podgorica, novembar 2016. godine

SADRŽAJ

Pravni osnov.....	3
METODOLOŠKE OSNOVE.....	3
Cilj statističkog istraživanja.....	3
Izveštajne jedinice (obuhvat).....	3
Metod obrade podataka	3
Spisak i definicije osnovnih varijabli	3
Povjerljivost podataka	5
Diseminacija	5
Usklađenost sa propisima EU	5

Pravni osnov za sprovođenje bilansa uglja je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“, br. 18/12 od 30.03.2012) i Godišnji plan zvanične statistike.

METODOLOŠKE OSNOVE

Cilj statističkog istraživanja

Cilj istraživanja je izrada bilansa uglja. U bilansu uglja se prikazuju podaci o ostvarenoj proizvodnji uglja, količinama utrošenih za dalju proizvodnju, količinama zaliha i količini ostvarene potrošnje energenata kod krajnjih potrošača.

Izveštajne jedinice (obuhvat)

Izveštajne jedinice za bilans uglja su privredna društva koja se bave proizvodnjom uglja. Bilans uglja obuhvata i podatke iz statističkih istraživanja iz oblasti statistike energetike, spoljne trgovine, industrije, saobraćaja i poljoprivrede.

Metod obrade podataka

Podaci se obrađuju primjenom metoda kompilacije podataka.

Spisak i definicije osnovnih varijabli

Proizvodnja domaće primarne energije je oblik energije koji nije bio podvrgnut procesu konverzije ili transformacije (ugalj, nafta, prirodni gas, biomasa, ogrijevno drvo, hidro energija, geotermalna energija, energija vjetra i solarna energija).

Uvoz, izvoz obuhvataju količine koje su prešle preko državne granice.

Saldo zaliha je razlika između zaliha u prvom danu u godini (početne zalihe) i zaliha u posljednjem danu u godini (krajnje zalihe).

Međunarodna skladišta obuhvataju količine isporučene za potrebe međunarodne brodske plovidbe.

Statistička razlika je kategorija koja uključuje zbir neobjašnjenih statističkih razlika između proizvodnje i potrošnje za pojedine energente.

Bruto domaća potrošnja energije izračunava se na sledeći način:

Proizvodnja domaće primarne energije

- + Uvoz
- Izvoz
- + Saldo zaliha
- Međunarodna skladišta

Transformacije - ulaz je utrošak goriva kao sirovine za proizvodnju energije u termoelektranama, TE-TO, industrijskim energanama, toplanama, rafinerijama, visokim pećima i postrojenjima uglja.

Transformacije - izlaz obuhvata proizvodnju transformisanih oblika energije kao što su termoelektrična energija, toplotna energija, derivati nafte, visokopećni gas, konvertorski gas i ugalj.

Razmjena i transferi obuhvataju razmjenu međufaznih proizvoda (frakcije, destilati), gotovih proizvoda (hidroelektrična energija) i proizvoda koji se ponovo prerađuju (primarni benzin, mazut, maziva).

Potrošnja grane energetike obuhvata energiju utrošenu za rad u energetsom sektoru.

Gubici prenosa i distribucije energije obuhvataju gubitke nastale pri prenosu i distribuciji energije.

Energija raspoloživa za finalnu potrošnju predstavlja energiju namijenjenu krajnjim potrošačima.

Finalna potrošnja energije obuhvata finalnu potrošnju raspoložive energije za energetske svrhe u:

- industriji (crna metalurgija, obojeni metali, hemijska industrija, nemetalni minerali, vađenje rude i kamena, prehrambeni proizvodi, pića i duvan, tekstil i koža, papir, celuloza i štampanje, mašine i oprema, ostala industrija);
- saobraćaju (željeznice, drumski, vazdušni, brodski i ostali saobraćaj);
- domaćinstvima, poljoprivredi i ostalim sektorima (npr. školstvo, zdravstvo, administracija, itd.).

Finalna potrošnja energije izračunava se na sledeći način:

Bruto domaća potrošnja energije

- + Transformacije
- + Izmjene i transferi, povratni tokovi
- Potrošnja grane energetike
- Gubici prenosa i distribucije energije.

Povjerljivost podataka

Prema članu 54 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, agregati ekonomskih jedinica smatraju se povjerljivim ukoliko se sastoje od najmanje tri jedinice, a udio jedne jedinice u agregatu prelazi 85% ukupnog iznosa.

Diseminacija

Publikovani podaci dostupni su korisnicima u Godišnjem saopštenju i na Web-u. U zavisnosti od zahtjeva korisnika podaci se mogu dostaviti poštom, faxom ili e-mail-om.

Usklađenost sa propisima EU

Sadržaj, obuhvat, klasifikacije i ostala pravila za izradu bilansa uglja definisani su osnovnom Regulativom 1099/2008 i Priručnikom za energetske statistiku Eurostata i IEA.

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV proletherske 2 (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodologiju pripremio:
Suzana GOJČAJ, Mašan RAIČEVIĆ
Tel. + 382-20-230-805
contact@monstat.org

Tehnička urednica: Dragana Živković